

وداع با قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن: آر.دی.ای. ابزاری برای فهرست‌نویسی منابع دیجیتالی

علی اکبر خاصه^۱

چکیده

با شروع قرن ۲۱ و ظهور و گسترش انواع قالب‌های دیجیتالی، قواعد فهرست‌نویسی منابع چاپی کمتر مورد استفاده قرار گرفته است. منابع سنتی نیز در قالب‌های متعددی ظهور یافته‌اند، به طوری که انتقال از قالب‌های فیزیکی به قالب‌های دیجیتالی و وبی نقش فهرست‌نویسان کتابخانه‌ها را در سازماندهی اطلاعات کمرنگ تر کرده است. استفاده از قواعد توصیفی منابع بر اساس نسخه انگلوامریکن ۲ کارآیی چندانی در سازماندهی منابع جدید ندارد و هرگونه اصلاحات بیشتر بر روی این استاندارد ناکافی به نظر می‌رسد. استاندارد توصیف و دسترسی به منبع موسوم به آر.دی.ای. برای رفع مشکلات کنونی مربوط به سازماندهی منابع دیجیتالی تهیه شده است. در این پژوهش ضمن بررسی اجمالی نقاط ضعف و قوت قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن ۲، استاندارد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.) معرفی و به اهداف و ویژگی‌های اساسی آن اشاره شده است. از جمله ویژگی‌های این استاندارد، سازگاری آن با مارک ۲۱، دابلین کور، اف.آر.بی.آر. (ملزومات کارکردی برای پیشینه‌های کتابشناختی)، و اف.آر.ای.دی. (ملزومات کارکردی برای داده‌های مستند) می‌باشد.

کلیدواژه‌ها

فهرست‌نویسی منابع دیجیتالی، قواعد فهرست‌نویسی انگلوامریکن ۲، استاندارد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.)، اف.آر.بی.آر. (ملزومات کارکردی برای پیشینه‌های کتابشناختی)، اف.آر.ای.دی. (ملزومات کارکردی برای داده‌های مستند)، مارک ۲۱.

مقدمه

قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن^۲ پر استفاده‌ترین استاندارد است که برای فهرستنویسی توصیفی منابع مورد استفاده قرار گرفته شده است؛ و نه تنها در دنیای انگلیسی‌زبانان استفاده می‌شود، بلکه به ۲۴ زبان ترجمه شده است و در سرتاسر جهان نیز کاربرد دارد. انگلوامریکن یک استاندارد توصیف منبع است که برای ایجاد میلیون‌ها پیشینه کتابشناختی به کار گرفته شده است. انگلوامریکن ویژگی‌های خاصی دارد که آن را به استاندارد جالب تبدیل کرده است. قوانین آن به‌طور دقیق از رویه‌های انتشاراتی حقیقی پیروی می‌کنند؛ یکپارچگی رویه‌ها را ترغیب می‌کند و امکان اشتراک‌گذاری پیشینه را نیز میسر می‌سازد. همچنین این استاندارد طوری طراحی شده است که با ظهور قالب‌ها و منابع جدید در کتابخانه‌ها توانایی ایجاد اصلاحات و یا افزودن قوانین جدید را دارد (۱۲). هرچند، همان‌طور که در ادامه نیز خواهد آمد، توانایی انگلوامریکن در پذیرش اصلاحات و تغییرات مربوط به قرن ۲۱ در سطح پایینی قرار دارد.

از طرف دیگر، قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن^۲ (که در این مقاله از آن به انگلوامریکن^۲ یاد می‌شود) نقایصی نیز دارد. یکی از معایبی که بر انگلوامریکن^۲ وارد است مسئله واکنش‌پذیری آن و بروز عکس‌العمل در برابر تغییرات است. از اواخر قرن بیستم، شاهد ظهور انواع منابع الکترونیکی، افزایش انواع محمل‌های اطلاعاتی، و ظهور رویه‌های

جدید انتشاراتی بوده‌ایم (۱۳). انگلوامریکن^۲ قادر نیست همه این تغییرات را به روشی منطقی و علمی در خود جای دهد. به عبارت دیگر، به هنگام فهرستنویسی منابعی که در قالب‌های جدید ظاهر می‌شوند، فهرست‌نویسان غالباً قواعد انگلوامریکن^۲ را بسیار خاص و محدود می‌یابند (۲)، به‌طوری‌که نمی‌توانند از قواعد مذکور برای توصیف اینگونه قالب‌ها استفاده کنند.

مسئله دیگری که در انگلوامریکن^۲ وجود دارد مربوط به مثال‌هاست. مثال‌های انگلوامریکن^۲ گاهی اوقات بیش از آنکه یاریگر فهرستنویس باشند وی را سردرگم می‌کنند. همچنین، مثال‌های انگلوامریکن^۲ به‌ندرت یک ناحیه توصیفی کامل را به‌طور یکجا نشان می‌دهند (۷). علاوه بر این، انگلوامریکن^۲ بر اساس بافت فهرستبرگه نوشته شده است و اصولاً برای فهرستنویسی منابع چاپی تهیه شده است. بنابراین، ساختار آن نیز کارایی خوبی برای منابع دیجیتالی و اینترنتی ندارد. از سوی دیگر، واژگان و اصطلاحات استفاده شده در قواعد انگلوامریکن^۲ قدیمی و مهجور شده‌اند (۶). این قواعد مربوط به زمانی هستند که فهرست کتابخانه در «فهرستبرگه» تجلی می‌یافت، درحالی‌که چند سال بعد فهرستبرگه‌ها در قالب الکترونیکی ظهور یافتند، و به‌تدریج شاهد تنزل کارایی قواعد انگلوامریکن^۲ شدیم.

به‌طور خلاصه، انگلوامریکن^۲ گسترش‌پذیر نیست، و سرعت پایین آن در جایدهی انواع جدید منابع منجر به نوعی ارزیابی مجدد و

اساسی در آن شد. تلاش برای تجدیدنظر در قواعد انگلوماریکن^۲ و افزودن موارد مربوط به منابع دیجیتال و اینترنتی در ۱۹۹۷ از کنفرانس تورنتو (معروف به کنفرانس بین‌المللی اصول و توسعه آتی انگلوماریکن^۲) آغاز شد. نتیجه این کنفرانس آن شد که اگر قرار بر تغییر است، این تغییر باید به‌طور اساسی انجام شود و از انسجام منطقی برخوردار باشد (۱۲). نام جدید استاندارد توصیف و دسترسی به منبع (آر.دی.ای.)^۳ به‌عنوان نشانه‌ای دالّ بر حرکت به سمت استاندارد کاملاً جدید، با کاربردپذیری بیشتر، و متفاوت با انگلوماریکن^۲ انتخاب شد.

کمیته مسئول تهیه آر.دی.ای. سعی در ایجاد قواعد و دستورالعمل‌هایی دارد که قادر باشند همه منابع دیجیتالی و آنالوگ را توصیف کرده و امکان دسترسی به آنها را فراهم سازند، و پیشینه‌هایی تولید کند که قابلیت استفاده در انواع محیط‌های دیجیتالی (اینترنت، اپک‌های وبی، و مانند آن) را داشته باشند.

آر.دی.ای.، اهداف و ویژگی‌ها

با توجه به کاستی‌های موجود در انگلوماریکن^۲، که پیش‌تر بدان اشاره شد، ایفلا در ابتدا اقدام به توسعه چارچوب‌های نظری کرد. ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی (اف.آر.بی.آر.)^۴ در ۱۹۹۸ منتشر شد و طراحی ملزومات کارکردی برای داده‌های مستند (اف.آر.ای.دی.)^۵ نیز در

۱۹۹۹ آغاز گردید. ایفلا همچنین کار بر روی توسعه یک استاندارد فهرستنویسی بین‌المللی را شروع کرد. در ابتدا تصمیم بر ایجاد انگلوماریکن^۳ بود، به‌طوری‌که پیش‌نویس آن نیز تهیه شد، ولی چنین احساس شد که تجدید ساختار انگلوماریکن^۲ به اندازه کافی نمی‌تواند منعکس‌کننده رویکرد جدید فهرستنویسی بر اساس اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. باشد. و همه دریافتند که به مجموعه دستورالعمل‌های جدیدی برای فهرستنویسی محتوایی نیاز است. در نهایت تصمیم به طراحی استاندارد آر.دی.ای. گرفته شد. از طرف دیگر، برای حفظ تدابیر مفید کنونی (موجود در انگلوماریکن^۲) و همچنین به منظور حفظ سازگاری با پیشینه‌های فعلی و امکان تداوم کاربران انگلوماریکن^۲، تصمیم بر آن شد که استاندارد آر.دی.ای. بر اساس نقاط قوت انگلوماریکن^۲ بنا نهاده شود.

آر.دی.ای. یک محصول تحت وب است (همچنین گفته می‌شود نسخه چاپی نیز خواهد داشت) و امکان توصیف و دسترسی به انواع منابع آنالوگ و دیجیتالی را فراهم می‌کند. استفاده از این استاندارد منجر به تولید پیشینه‌هایی می‌شود که در محیط دیجیتالی (اینترنت، اپک‌های وبی) قابل استفاده باشند. این استاندارد محتوایی و بین‌المللی چارچوبی منسجم، انعطاف‌پذیر، و گسترش‌پذیر برای توصیف همه منابع و محتواها را فراهم می‌کند، از انواع رسانه‌ها و قالب‌های موجود در کتابخانه‌های امروزی پشتیبانی می‌کند، و

3. Resource Description and Access (RDA)

4. Functional Requirements for Bibliographic Records

(FRBR)

5. Functional Requirements for Authority Data (FRAD)

گرچه برای یک محیط انگلیسی‌زبان طراحی شده است قابلیت استفاده در سایر زبان‌ها را نیز دارد (۱۶). همچنین، آر.دی.ای. می‌تواند فراتر از کتابخانه مخاطبانی داشته باشد (۱۳). آر.دی.ای. رویکرد کاملاً متفاوت‌تری نسبت به انگلوامریکن ۲ برای توصیف منابع در پیش گرفته است. از این‌رو، ضروری به نظر می‌رسد که نگاهی کوتاه و تطبیقی به آر.دی.ای. و انگلوامریکن ۲ بیندازیم. آر.دی.ای. از نظر محتوایی دو تغییر عمده نسبت به انگلوامریکن دارد: استفاده از واژگان جدید؛ و ارائه ساختاری جدید.

آر.دی.ای. از واژگان و اصطلاحات جدیدی استفاده می‌کند. به‌عنوان مثال در آر.دی.ای. به جای سرشناسه^۶ از نقطه دسترسی اولیه^۷ نام برده شده است. و به جای شناسه افزوده^۸ از نقطه دسترسی ثانویه^۹ استفاده شده است. «عنصر»^{۱۰} جایگزین «ناحیه»^{۱۱} شده است. همچنین، به جای کنترل مستند^{۱۲} از کنترل نقطه دسترسی^{۱۳} استفاده شده است. واژگان بسیار زیاد دیگری نیز وجود دارند که در آر.دی.ای. جایگزین واژگان انگلوامریکن ۲ شده و یا به آن افزوده شده‌اند.

مورد دیگر، ساختار آر.دی.ای. است که بهتر است قبل از آن نگاهی به ساختار انگلوامریکن ۲ بیندازیم. دستنامه انگلوامریکن ۲، که به‌صورت چاپی بود، بر اساس نام عمومی مواد^{۱۴} (مثل تکنگاشت‌ها،

پاینده‌ها، ریزبرگه‌ها، فایل‌های کامپیوتری، و مانند آن) مرتب شده بود. به‌عبارت دیگر، در انگلوامریکن ۲ مواد اطلاعاتی بر اساس قالب به گروه‌هایی تقسیم می‌شدند که ویژگی‌های مشابهی داشتند: کتاب‌ها، نقشه‌ها، نسخ خطی، موسیقی ضبط شده، تصاویر متحرک، تصاویر ساکن، ریزبرگه‌ها، پاینده‌ها، و مانند آن. هر یک از این گروه‌ها در انگلوامریکن ۲ فصلی را به خود اختصاص داده بودند و هر یک از فصول نیز قواعد مربوط به آن گروه را (که از یک تا هشت ناحیه را شامل می‌شد) بیان می‌کرد و در هنگام مقتضی، فهرست‌نویس را به فصل اول ارجاع می‌داد که این فصل حالت عمومی داشت (۷). بنابراین، در عین حال که هر گروه قالب دارای قواعد کتابشناختی خاص خود بود و ویژگی‌های ظاهری منابع را بیان می‌کرد، بسیاری از قوانین نیز تنها به فهرست‌نویسان می‌گفتند که همان‌گونه که در فصل یک گفته شده عمل کنند، و بدین ترتیب فرایند فهرست‌نویسی به حالت یکپارچه تبدیل می‌شد.

از جانب دیگر، سازماندهی انگلوامریکن ۲ به فصولی براساس «نوع منبع» منجر به ایجاد ناهماهنگی‌هایی در به‌کارگیری قواعد مربوط به رسانه‌های مختلف شد. مثلاً اینکه، منابعی که دارای قالب‌های متقاطع بودند را باید چطور فهرست‌نویسی کرد. از جانب دیگر، حرکت به سمت نشر درون‌خطی

6. Main entry

7. Primary access point

8. Added entry

9. Secondary access point

10. Element

11. Area

12. Authority control

13. Access point control

14. General material designation

چالش بزرگی برای انگلومریکن ۲ به وجود آورد، زیرا این استاندارد تلویحاً بر رسانه‌های چاپی تأکید داشت. فصل «فایل‌های رایانه‌ای» نیز که بعدها به «منابع الکترونیکی» تغییر نام داد به جای آنکه بر منابع اینترنتی یا منابع چندرسانه‌ای پردازد به داده‌ها یا برنامه‌های رایانه‌ای منحصر می‌شد (۹).

برخلاف انگلومریکن ۲، دستنامه آر.دی.ای. (که به صورت درون‌خطی است) بر اساس عناصر اصلی (مثل عنوان، ویرایش، و مانند آن) و عناصر فرعی (مثل عنوان موازی، ویرایش خاص، و نظیر آن) نظم یافته است. بنابراین، در آر.دی.ای. «نوع قالب اطلاعاتی» تبدیل به «نوع توصیف» شده است (۱۰). قانون‌گذاران آر.دی.ای. تصمیم گرفتند که اصل قالب - به‌عنوان - اولویت اول^{۱۵} را کنار نهاده و قاعده دیگری با عنوان عملکرد - به‌عنوان - اولویت اول^{۱۶} را امتحان کنند. در این نظام جدید، بخش‌هایی از پیشینه کتابشناختی که عملکرد خاصی برای کاربر انجام می‌دهند ترتیب قواعد را تعیین می‌کنند (۷).

عناصر داده‌ای آر.دی.ای. در دو گروه قرار می‌گیرند: عناصر اصلی (اجباری) و فرعی (اختیاری). تعداد عناصر اجباری آر.دی.ای. اندک است. در عوض، تعداد عناصر داده‌ای اختیاری آن بسیار زیاد می‌باشد. آر.دی.ای. امکان فهرست‌نویسی ساده، جامع، و تحلیلی را فراهم می‌کند. این استاندارد مجموعه جامعی از دستورالعمل‌ها و دستورات توصیف و دسترسی به منابع را فراهم می‌کند و کاربران فهرست‌های کتابخانه‌ای و سایر نظام‌های

سازماندهی اطلاعات را قادر خواهد ساخت تا منابع را بر اساس نیازهای اطلاعاتی خود بیابند، شناسایی و انتخاب کنند، و به‌دست آورند. و این دقیقاً همان کارکردهای فهرست در مدل اف.آر.بی.آر. است که بدان اشاره خواهد شد. بنابراین، برخلاف انگلومریکن ۲، که بر اساس قواعد آی.اس.بی.دی. ایفلا بود، آر.دی.ای. مطابق با قواعد اف.آر.بی.آر. ایفلا تدوین شده است.

به‌طورکلی، آر.دی.ای. نسبت به انگلومریکن ۲، کاربردپذیری و کاربرمحوری بیشتری دارد. آر.دی.ای. برای خدمات‌رسانی بهتر به کاربران فهرست‌ها و همچنین تولیدکنندگان فهرست‌ها طراحی شده است (۹). دستورالعمل‌های آر.دی.ای. بر اساس اصولی تدوین شده‌اند که راهنمایی می‌کنند، نه قوانینی که دست و پا گیر باشند. همچنین سازمان دستورالعمل‌ها در آر.دی.ای. طوری مرتب شده است که فهرست‌نویس را در فرایند تصمیم‌گیری منطقی یاریگر باشد. هدف از این امر نیز تسهیل فرایند توصیف منابع با پیروی از فرایند تصمیم‌گیری منطقی است. از طرف دیگر، این استاندارد طوری طراحی شده است که استفاده از آن ساده باشد و پیشینه‌هایی تولید می‌کند که در بردارنده داده‌های مرتبط و متناسب با نیازهای کاربران است. بنابراین، انتظار می‌رود که آر.دی.ای. گامی به سمت تکامل فهرست‌ها باشد (۱۷)، زیرا هم نیازهای اطلاعاتی کاربران و هم تسهیل کار فهرست‌نویسان را مدنظر قرار می‌دهد.

15. Format-as-top-priority

16. Function-as-top-priority

از طرف دیگر، آر.دی.ای. یک استاندارد محتوایی است، نه یک استاندارد نمایشی و نه یک طرحواره ابر داده‌ای. این امر بدان معناست که آر.دی.ای. هیچ‌گونه دستورالعملی درباره نمایش اطلاعات به کاربر ندارد. به عبارت دیگر، این استاندارد مستقل از قراردادهای نمایش است، و بر این نکته تأکید دارد که چه اطلاعاتی را باید ثبت کرد و چگونه باید آن را ثبت کرد تا به نوبری کاربر در پیشینه‌ها یا پایگاه‌های بزرگ و سپس یافتن، شناسایی، انتخاب، و به دست آوردن منبعی متناسب با نیاز اطلاعاتی کمک کند. البته، پیوست‌های آر.دی.ای. گزینه‌هایی برای ارائه یا نمایش داده‌های توصیفی و داده‌های مربوط به نقاط دسترسی فراهم می‌کنند. این پیوست‌ها مجموعه‌ای از قالب‌ها ارائه می‌کنند که از آنها می‌توان برای پیروی از انواع قالب‌های نمایشی استفاده کرد. اما متن اصلی آر.دی.ای. خود را از هرگونه توصیه یا پیشنهادی درباره نحوه نمایش به دور می‌دارد. این نوع تأکید بر محتوا، و نه نمایش، این امکان را فراروی آر.دی.ای. قرار می‌دهد تا توسط دامنه گسترده‌ای از جوامع ابر داده‌ای مورد استفاده قرار گیرد (۱۲). به همین دلیل است که گفته می‌شود کتابخانه‌ها تنها مخاطبان آر.دی.ای. نیستند.

آر.دی.ای. طوری طراحی شده است که در بلندمدت نیز بتواند انواع جدید منابعی که هنوز اختراع نشده‌اند را تحت پوشش قرار دهد. به جای پیروی از جریانات اصلاحی و کنش‌پذیر انگلوامریکن ۲، آر.دی.ای. بیشتر توجه به سمت ایجاد طبقه‌بندی محتوا، رسانه، و محمل‌هایی است که به راحتی قابلیت

گسترش داشته باشند و بتوانند منابع جدید را تحت پوشش قرار دهند. تلاش هوشمندانه‌ای انجام شده است تا دستورالعمل‌ها حتی الامکان تعمیم‌پذیر باشند، طوری که یک قاعده برای دامنه‌ای از منابع، صرف‌نظر از محتوا، نوع رسانه، یا محمل قابل اعمال باشد (۱۲). علاوه بر دستورالعمل‌های تعمیم‌پذیر، هر جا که لازم باشد، دستورات خاص‌تری نیز آورده شده است.

یکی دیگر از ویژگی‌های مهم آر.دی.ای. سعی آن در برطرف کردن واژگان مبهم موجود در انگلوامریکن ۲، و رفع مشکلات مربوط به شناسایی طبقه‌های منابع (اصطلاحات توصیف‌کننده جی.ام.دی. (نام عمومی مواد)، و از بین بردن ناهماهنگی‌های موجود در توصیفات فنی و محتوایی، و همچنین انجام فهرست‌نویسی کارآمدتر منابع دیجیتال، اشیای سه بُعدی، منابع دیداری، دست‌نوشته‌ها، و منابع آرشیوی است (۲).

در مجموع، آر.دی.ای. سه نقطه قوت اساسی دارد. نخست آنکه باعث خواهد شد که فهرست‌نویسان هنگام فهرست‌نویسی انواع منابع تصمیمات بهتری اتخاذ کنند، زیرا دربردارنده قواعدی است که فهرست‌نویس بدون اتکا به کمک بیرونی (نظیر آنچه که کتابخانه کنگره درباره تفسیر قواعد منتشر می‌کرد) می‌تواند این دستورالعمل‌ها را تفسیر کند. به عبارت دیگر، زبان آر.دی.ای. زبانی ساده، گویا، و به دور از هرگونه ابهام است. مثال‌های موجود مبین قواعد موجود است. و قواعد و اصول اساسی دارای منطق و انسجام هستند. دوم آنکه با توجه به تدابیری که در آر.دی.ای.

اندیشیده شده است و منابع و روش‌های نوینی که در خود گنجانیده است فرایند توصیف و دسترسی به انواع منابع تسهیل خواهد شد. اینتنر^{۱۷}، در مقاله خود اطلاعات و مثال‌های مناسبی در این دو زمینه ارائه و مقایسه‌ای تطبیقی بین آر.دی.ای. و قواعد انگلومریکن ۲ انجام داده است (۷). نقطه قوت دیگر آر.دی.ای.، همان‌طور که پیش‌تر نیز بیان شد، در اولویت قرار دادن نیازهای

کاربران است تا کاربران به راحتی بتوانند به منابع مورد نیاز خود دسترسی یابند. در ادامه نحوه توصیف کتاب «سازمان دهی اطلاعات» در دو قالب عناصر آر.دی.ای. و فیلدهای مارک آمده است. برای مشاهده مثال‌های بیشتر درباره نحوه توصیف انواع منابع می‌توانید به پیش نویس آر.دی.ای. (پیوست M) به نشانی: <http://www.rdaonline.org/constituencyreview> مراجعه کنید.

RDA Element	Data Recorded
Title proper *	The organization of information
Statement of responsibility relating to title *	Arlene G. Taylor
Designation of edition *	Second edition
Place of publication	Westport, Connecticut
Place of publication	London
Publisher's name *	Libraries Unlimited, a member of the Greenwood Publishing Group
Copyright date *	©2004
Title proper of series *	Library and information science text series
Mode of issuance	single unit
Identifier for the Manifestation	ISBN 1-56308-976-9
Identifier for the Manifestation	ISBN 1-56308-969-6 (paperback)
Media type	unmediated
Carrier type *	volume
Extent of text *	xxvii, 417 pages
Dimensions	26 cm
Contact information	http://www.lu.com
Content type *	text
Language of the content	In English
Supplementary content	Includes bibliography and index
Creator *	Taylor, Arlene G., 1941-
Related work ¹	Library and information science text series

Relationship designator in series (work)

MARC Field	Indicators	Data Recorded
Type of record		a
Bibliographic level		m
Physical description fixed field—Category of material		t
⁷ Fixed—length data elements—Language		eng
International Standard Book Number	##	\$a 1563089769
Source of acquisition	##	http://www.lu.com
Main entry—Personal name	1#	\$a Taylor, Arlene G., \$d 1941—
Title statement	14	\$a The organization of information / \$c Arlene G. Taylor.
Edition Statement	##	\$a Second edition.
Publication, distribution, etc., (Imprint)	##	\$a Westport, Connecticut ; \$a London : \$b Libraries Unlimited, a member of the Greenwood Publishing Group, \$c ©2004.
Physical description	##	\$a xxvii, 417 pages ; \$c 26 cm.
Series statement	1#	\$a Library and information science text series
Bibliography, etc. note	##	\$a Includes bibliography and index.
Language note	##	\$a In English.
Series added entry—Uniform title	#0	\$a Library and information science text series

طراحی شود که بتواند از اینگونه مدل‌ها و طرحواره‌ها پشتیبانی کند. فتاحی (۱۳۸۶)، در مقاله خود چنین امری را پیش‌بینی کرده بود. وی معتقد بود که «مدیریت فراداده [ابرداده]، به رویکردهای جدید به ساختار پیشینه‌های کتابشناختی و تدوین استانداردهای جدید نیاز دارد» (۱). شاید فلسفه وجودی آر.دی. ای. همین امر باشد، زیرا آر.دی. ای. این قابلیت را دارد که از طرحواره‌های ابرداده‌ای پشتیبانی کند. به طوری که توصیف ایجاد شده در آر.دی. ای. را می‌توان در یک پیشینه مارک، یا یک پیشینه دابلین‌کور، و یا بسیاری

به‌طورکلی، وجود ویژگی‌های فوق در آر.دی. ای. مقدمات ایجاد فهرستی پیشرفته را فراهم کرده است که استفاده از آن هم برای کاربر و هم برای فهرست‌نویس مفید واقع خواهد شد.

میان‌کنش‌پذیری با مارک و دابلین‌کور

امروزه، در محیط فهرست‌نویسی جدیدی به سر می‌بریم که حاوی مدل‌ها و طرحواره‌های ابرداده‌ای زیادی نظیر اف.آر.بی.آر.، اف.آر. ای.دی.، دابلین‌کور، مادز، و نظیر آن است. در چنین محیطی لازم است استانداردی

از انواع دیگر پیشینه‌های ابر داده‌ای گنجانند. بنابراین، آر.دی.ای. طوری طراحی شده است که بتواند با تنوعی از طرحواره‌های ابر داده‌ای قابل استفاده باشد.

آر.دی.ای. صرفاً مقید به یک نوع قالب خاص (نظیر مارک) نیست، بلکه رابطه بین فهرست‌نویسی و ابر داده‌ها را نیز تبیین و استفاده از قواعد را تسهیل و مشکلات کنونی موجود در انگلوماریکن ۲ را برطرف می‌کند (۱۸). بنابراین، پیشینه‌های آر.دی.ای. را می‌توان در قالب مارک و یا طرحواره‌های ابر داده‌ای نظیر دابلین کور یا مادز (استاندارد ابر داده‌ای توصیف شیء)^{۱۸} ذخیره کرد و انتقال داد. به طوری که، اکثر عناصر داده‌ای آر.دی.ای. را می‌توان در مارک ۲۱ نیز گنجانند. تنها تغییرات اندکی در قیاس با مارک ۲۱ انجام شده است. مثلاً چند عنصر داده‌ای جدید جایگزین جی.ام.دی شده‌اند (۱۶).

از آنجا که آر.دی.ای. استاندارد محتوایی (و نه نمایشی یا نشانه‌گذاری) است، مستقل از قالب‌های ارتباطی نشانه‌گذاری (مثل مارک ۲۱ و مادز) و مستقل از قالب‌های نمایش (مثل اپک‌ها و قواعد بین‌المللی توصیف کتابشناختی) عمل می‌کند. بنابراین، استفاده از آر.دی.ای. انعطاف‌پذیری بیشتری فراهم خواهد کرد و امکان استفاده از پیشینه‌ها را در انواع مختلف محیط‌های درون‌خطی (که ممکن است ساختارهای متفاوتی برای ذخیره‌سازی یا نمایش داده‌ها داشته باشند) فراهم خواهد نمود (۹). همچنین از آنجا که اطلاعات نمایشی قواعد بین‌المللی توصیف

کتابشناختی در پیوست آر.دی.ای. آمده است، پیشینه‌هایی را که در آر.دی.ای. تولید می‌شوند می‌توان در صورت دلخواه در قالب آی.اس.بی.دی. نیز نمایش داد.

برای استفاده از آر.دی.ای. لازم است که یک استاندارد نشانه‌گذاری نظیر مارک ۲۱ یا دابلین کور، و همچنین یک استاندارد نمایش نظیر آی.اس.بی.دی. و یا اپک محلی انتخاب شود. تنها بعد از مشخص کردن موارد فوق است که فهرست‌نویس خواهد توانست با استفاده از عناصر داده‌ای آر.دی.ای. اقدام به فهرست‌نویسی کند (۴). به‌طور بالقوه انتظار می‌رود که دستورالعمل‌های آر.دی.ای. از قواعد انگلوماریکن ۲ فاصله گرفته و اصول و قواعدی تدوین و ترویج کند که در بافت‌های مختلف (هم در داخل حرفه و خارج از آن) سودمند باشد.

سازگاری با اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی.
رشد سریع قالب‌های جدید اطلاعاتی که برای متن، صدا، و تصویر ایجاد می‌شوند از یک طرف، و افزایش منابعی که در چند قالب منتشر می‌شوند از جانب دیگر، ایفلا را وادار به تهیه مدلی کرده است که مدخل‌های زیادی برای کاربران ارائه می‌کند (۵). این مدل که اف.آر.بی.آر. (ملزومات کارکردی برای پیشینه‌های کتابشناختی) نام دارد «از نخستین تلاش‌ها برای بازنگری در ماهیت و چگونگی عمل واحد پایه سازماندهی اطلاعات در فهرست‌های رایانه‌ای است که از ۱۹۹۰ آغاز گردید و به تدریج توسعه یافت.

براساس این طرح، تعیین تک تک عناصر اطلاعاتی در پیشینه کتابشناختی باید بر مبنای هدف‌ها و کارکردهای فهرست کتابخانه، یعنی هدف‌های سازماندهی، انجام گیرد» (۱). این مدل، که برای اولین بار در ۱۹۹۸ منتشر شد، نتیجه تلاشی بود که به منظور بهبود روند فهرستنویسی در یک محیط چندقابلی انجام شد.

اف.آر.بی.آر. داده‌های موجود در پیشینه‌های کتابشناختی را از دیدگاه نحوه استفاده از داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و مدلی مفهومی ارائه می‌دهد که موجودیت‌ها را در دنیای کتابشناختی مورد علاقه کاربران (آثار، اقلام، افراد، و مانند آن)، خصیصه‌های این موجودیت‌ها، و روابط آنها با یکدیگر نمایش می‌دهد. اف.آر.بی.آر. که نوعی «رده‌بندی مبتنی بر رابطه» (۱۸) است، بر نحوه رابطه بین داده‌های موجود در پیشینه‌ها و نیازهای کاربران تمرکز دارد. نیازهای کاربران در امور زیر خلاصه می‌شود: یافتن، شناسایی، انتخاب، و به‌دست آوردن. این مدل دیدگاه فهرستنویسی را از حالت توجه صرف به خود پیشینه فهرستنویسی به سمت ایجاد پیشینه فهرستنویسی با در نظر گرفتن نیازهای کاربران تغییر داده است. بنابراین، تأکید اف.آر.بی.آر. بر مرکزیت نیازهای کاربران است.

یکی از تغییرات اساسی در آر.دی.ای. نسبت به انگلواامریکن ۲ این است که استاندارد اف.آر.بی.آر. مبنایی مفهومی برای آر.دی.ای. فراهم خواهد کرد، زیرا «به نظر می‌رسد استفاده از مدل‌های تکامل یافته

ملزومات کارکردی پیشینه‌های کتابشناختی، رویکردی مناسب و امیدوارانه در ایجاد ارتباط و انسجام در جهان کتابشناختی است» (۱). بنابراین، آر.دی.ای. از کارهای کاربران که در اف.آر.بی.آر. ذکر شده است و شامل یافتن، شناسایی، انتخاب، و به‌دست آوردن منبع می‌باشد پشتیبانی می‌کند و از آنها به‌عنوان مبنایی برای تعریف مجموعه‌ای از عناصر داده‌ای اجباری استفاده می‌کند (۱۱).

داده‌هایی که با استفاده از آر.دی.ای. و برای توصیف منبع تولید می‌شوند باید بتوانند به کاربران در انجام کارهای زیر کمک کنند:

- یافتن: پیدا کردن منابعی که مطابق معیارهای جست‌وجوی کاربران باشند؛

- شناسایی: اطمینان از اینکه منبع توصیف شده مطابق با منبع جست‌وجو شده باشد. به عبارت، دیگر تمایز بین دو یا چند منبع که دارای ویژگی‌های مشابهی هستند؛

- انتخاب: انتخاب منبعی که متناسب با نیازهای کاربر باشد؛ و

- به‌دست آوردن: دست یافتن به منبع توصیف شده (۱۴).

این موارد همان اهدافی است که در اف.آر.بی.آر. نیز دنبال می‌شود و آر.دی.ای. از طریق موارد فوق کاربران را قادر می‌سازد تا منابع اطلاعاتی را متناسب با نیازهای اطلاعاتی خود یافته و استفاده کنند، زیرا هدف غایی فهرستنویسی جلب رضایت کاربران است (۴). یکی دیگر از مدل‌های مفهومی ایفلا اف.آر.ای.دی. (ملزومات کارکردی برای داده‌های مستند) نام دارد. در اف.آر.ای.دی. مواردی نظیر شخص، خانواده (دو یا چند

شخص)، تنالگان، و مکان مطرح می‌شود. اف.آر.ای.دی. نیز از اف.آر.بی.آر. پیروی می‌کند و همان میزان تمرکز را بر روی نیازهای کاربران دارد. عناصر داده‌ای موجود در آر.دی.ای. که موجودیت‌های یک منبع را توصیف می‌کنند عموماً منعکس‌کننده خصیصه‌ها و روابط مربوط به اشخاص، خانواده‌ها، تنالگان‌ها، و مکان‌ها نیز هستند (۱۴). به عبارت ساده‌تر، آر.دی.ای. از اف.آر.ای.دی. به عنوان مبنایی برای دستورات مربوط به کنترل مستند استفاده می‌کند.

به طور کلی، مدل‌های مفهومی اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. در نتیجه تلاش‌های بین‌المللی برای رفع چالش مربوط به محیط‌های اطلاعاتی متغیر، ظهور اشکال جدید منابع اطلاعاتی، و افزایش تراکم در نظام‌های اطلاعاتی به وجود آمده‌اند (۱۰). مدل‌های اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. تمرکز خود را بر آن دسته از قواعد فهرست‌نویسی متمرکز می‌کنند که نیازهای کاربر را در اولویت قرار می‌دهند و بر ثبت آن دسته از اطلاعاتی تأکید دارند که نیازهای کاربران را تأمین می‌کنند. آر.دی.ای. نیز در جهت همین تلاش‌ها از اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. پشتیبانی می‌کند. به عبارت دیگر، «یکی از دلایل طراحی استاندارد آر.دی.ای. ترغیب استفاده از اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. است» (۴).

نقدی بر آر.دی.ای.

کتابخانه‌ها جایگاه خود را به عنوان فراهم‌کنندگان اصلی اطلاعات از دست

داده‌اند. گرچه کتابخانه‌ها هنوز منابعی را مدیریت می‌کنند که ممکن است در جای دیگر قابل دسترسی نباشند، رویکرد آنها در خدمت‌رسانی به کاربران توان رقابت با خدماتی نظیر گوگل یا آمازون را ندارد. چنانچه کتابخانه‌ها بخواهند از هرگونه حاشیه‌نشینی بیشتر جلوگیری کنند، لازم است که تغییری اساسی در رویکرد خود در قبال خدمت‌رسانی به کاربران ایجاد کنند. فعالیت‌هایی نظیر دیجیتالی‌سازی جمعی کتاب‌ها، که از جانب بخش تجاری انجام شده و یا در حال انجام است، نشان می‌دهد که کتابخانه‌ها موضع‌گیری مناسبی در برابر تغییرات از خود بروز نداده‌اند و اگر این روند ادامه یابد این مراکز در عصر اطلاعات دچار حاشیه‌نشینی بیشتری خواهند شد (۵).

یکی از نواحی مشخصی که ایجاد تغییر در آن ضروری به نظر می‌رسد فهرست‌نویسی و فهرست‌های کتابخانه‌هاست. فهرست کتابخانه از قواعدی برای فهرست‌نویسی استفاده می‌کند که یادگار یک فناوری بسیار قدیمی به شمار می‌رود: فهرستبرگه. کوپل و هیلمان^{۱۹} (۲۰۰۷)، معتقدند آر.دی.ای. نوعی تعدیل (و نه انقلاب) در قواعد پیشین (انگلوامریکن) است و این نوع تعدیل‌ها تنها می‌تواند ما را به شدت در قرن ۲۰ و حتی ۱۹ نگاه دارد. کتابدارانی نیز وجود دارند که نیاز به ارزیابی عمیق‌تر در حیطه فهرست کتابخانه‌ها را حس می‌کنند و از عواقب و خطرات ناشی از تأخیر در انجام تغییرات اساسی و مورد نیاز آگاه هستند (۵). بنابراین، یکی از انتقادات دیگری

که بر آر.دی.ای. وارد است این است که هنوز بیش از حد بر گذشته استوار است. این گروه عقیده دارند که برای ترسیم مناسب آینده کتابخانه به تغییرات اساسی تر و بیشتری نیاز است.

انتقادات دیگری نیز بر آر.دی.ای. وارد است. مبدعان این استاندارد معتقدند که آر.دی.ای. این امکان را برای فهرستنویسان فراهم کرده است تا بدون آنکه منتظر باشند کتابخانه کنگره یا هر کتابخانه ملی دیگری نحوه فهرستنویسی یک منبع خاص را بیان کند، خود اقدام به تصمیم‌گیری کنند. برخی از قواعد انگلومریکن ۲ از فهرستنویسان انتظار داشتند که تصمیمات سختی اتخاذ کنند که این تصمیمات ربط بسیار اندکی به فهرستنویس داشت، مثلاً اینکه مقیاس یک نقشه را تعیین کنند و یا نام ناشر را به کوتاه‌ترین شکل ممکن معین کنند به طوری که در سطح بین‌المللی قابل فهم باشد. منتقدان بر آن باورند که چنانچه فردی آر.دی.ای. را نیز مطالعه کند مشخص خواهد شد که با استفاده از این استاندارد جدید نیز اینکه فهرستنویسان کی و چگونه قواعد آن را به کار بندند اصلاً مشخص و واضح نیست (۷). بنابراین، این گروه منتقدان قواعد موجود در نسخه پیش از انتشار آر.دی.ای. را نیز یکی دیگر از نقاط ضعف آن برمی‌شمرند. آنها بر این عقیده‌اند که دشواری کنونی موجود در رویه‌های فهرستنویسی باعث شده است که استفاده از آنها در خارج از حرفه با اقبال خوبی روبه‌رو نشود و آر.دی.ای. نیز دنباله همان پیچیدگی‌های قبلی است (۱۵).

همچنین، علی‌رغم تلاش به منظور جلب توجه سایر جوامع خارج از حرفه، کمیته مسئول آر.دی.ای. درصدد است فقط نظر افرادی را جویا شود که در فهرستنویسی سنتی تبحر دارند. بسیاری از این افراد به شدت به روش‌های سنتی انجام امور پای‌بند هستند و ممکن است امکاناتی را که به واسطه نظام‌های رایانه‌ای مدرن ارائه می‌شوند، نپسندند. همچنین ممکن است تمایل داشته باشند که از ایجاد تغییرات اساسی و احتمالاً پرهزینه برای پیشنهادها و پیشنهادهای فعلی خود جلوگیری کنند (۱۵). وجود اینگونه انتقادات به جایی کشیده شده است که برخی بدترین حالت ممکن به ذهنشان خطور کرده و معتقدند که ممکن است بعد از انتشار آر.دی.ای. هیچ‌کس از آن استفاده نکند. دقیقاً همان اتفاقی که برای ویرایش پانزدهم رده‌بندی دهدهی دیویی افتاد و فقط چند هزار نسخه از آن به فروش رفت. بعد از آنکه برای ناشر روشن شد که کتابداران آن را رد کرده‌اند، این نسخه کنار گذاشته شد و به سرعت یک بازنگری آماده و منتشر شد تا پاسخگوی همه منتقدان باشد، منتقدانی که نسبت به حذف یا تنظیم مجدد شماره‌های تثبیت شده معترض بودند. این بازنگری جدید بسیاری از شماره‌های قدیمی را به حالت اول برگرداند تا کاربران خود را راضی نگه دارد. در نتیجه، «فارس‌پرس» با افزودن یک کمیته ویراستاری به همراه اعضای که انجمن کتابداری آمریکا از پیش تعیین کرده بود، موافقت کرد تا ویرایش‌های بعدی زیر نظر این کمیته‌ها انجام شود (۷).
بروز این واقعه برای کمیته مسئول آر.دی.

ای. نیز محتمل است. چنانچه مشخص شود که بزرگترین مشکل آر.دی.ای. ساختار عملکردی جدید آن است، آیا می‌توان قواعد جدید آر.دی.ای.ی. را به راحتی بر اساس نظم قبلی ناحیه‌های توصیفی (یک تا هشت ناحیه) مجدداً تنظیم کرد؟ و یا، چنانچه مشخص شود که بزرگترین مشکل آر.دی.ای. واژگان جدید آن است، آیا کمیته آر.دی.ای. می‌تواند زبان آر.دی.ای. را مطابق با زبان انگلومریکن ۲ تعدیل کند؟ و اگر این دو مشکل در کوتاه‌مدت غیرقابل حل باشند، آیا قانون‌گذاران آر.دی.ای. خواهند توانست قواعد آر.دی.ای. را مورد تجدید ساختار و تجدید زبان قرار دهند؟ (۷).

به‌طورکلی منتقدان آر.دی.ای. و در رأس آنها کویل معتقدند که سطح میان‌کنش‌پذیری موردنیاز برای محیط جدید اطلاعاتی را نمی‌توان با اصلاحاتی در قواعد فهرست‌نویسی، نظیر آنچه که در آر.دی.ای. انجام شده است، تحقق بخشید و پیشنهاد می‌کنند برای ارائه قواعد جدید فهرست‌نویسی نباید صرفاً انگلومریکن ۲ را مبنا قرار داد، زیرا در انگلومریکن ۲ نه تنها قواعد مربوط به فهرست‌نویسی انواع جدید منابع اطلاعاتی ناکافی است، بلکه جوامعی نظیر آرشیوداران و موزه‌داران نیز در حاشیه قرار دارند (۵) و چنانچه باز هم از قواعد انگلومریکن ۲ استفاده شود اینگونه جوامع همچنان در حاشیه باقی خواهند ماند.

از جانب دیگر طرفداران تغییر تدریجی بر این عقیده پافشاری می‌کنند که آر.دی.ای. دروازه‌ای برای انجام تغییرات آتی خواهد

بود، به‌طوری‌که انجام تغییرات وسیع‌تر در آینده را امکان‌پذیرتر خواهد کرد (۵).

وضعیت کنونی

پیش‌نویس نسخه کامل آر.دی.ای. در اوایل سال ۲۰۰۹ به‌صورت الکترونیکی منتشر شد تا همه بتوانند آن را مورد مطالعه و نقد و بررسی قرار داده و پیشنهادات احتمالی خود را ارائه کنند. پیش‌بینی می‌شود نسخه اصلی آر.دی.ای. در اواخر سال ۲۰۰۹ رهاسازی شود (۱۰).

نسخه پیش‌نویس از نظر ساختاری به یک مقدمه و ده بخش تقسیم می‌شود که هر بخش نیز از فصول مختلفی (کلاً ۳۷ فصل) تشکیل شده است. اولین فصل در ابتدای هر یک از بخش‌ها اهداف و اصول اساسی دستورالعمل‌ها و دستورات آن بخش را بیان می‌کند و عناصر هسته پشتیبان این اهداف و اصول را مشخص می‌کند. بخش‌های ۱ تا ۴ عناصر را مطابق با خصیصه‌هایی تحت پوشش قرار می‌دهند که در اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. مشخص شده‌اند. بخش‌های ۵ تا ۱۰ نیز عناصر را مطابق با روابطی مشخص می‌کنند که در اف.آر.بی.آر. و اف.آر.ای.دی. آمده است. در انتها نیز تعداد ۱۳ پیوست و یک واژه‌نامه وجود دارد.

در حال حاضر، کتابخانه کنگره، کتابخانه ملی پزشکی (ان.ال.ام.)، و کتابخانه ملی کشاورزی به‌طور مشترک در حال انجام طرحی به منظور آزمون آر.دی.ای. هستند تا بر اساس نتایج این طرح اقدام به تصمیم‌گیری درباره اجرا و یا عدم اجرای آر.دی.ای. کنند

(۳). هدف از این آزمون کسب اطمینان از امکان‌پذیری عملیاتی، فنی، و اقتصادی آر.دی.ای. می‌باشد که ممکن است کارآیی و یا عدم کارآیی برخی از قواعد آر.دی.ای. را نیز نشان دهد.

نتیجه‌گیری

برای انتقال کارآمد از وضعیت کنونی به واقعیت موجود، کتابداران باید تحلیل گسترده‌ای درباره نحوه تغییر رفتار کاربران انجام دهند که متأثر از تغییر در فناوری‌های اطلاعاتی و تکامل سریع منابع اطلاعاتی است. هدف از انجام چنین تحلیلی باید شکل‌دهی خدمت‌رسانی به کاربران در آینده باشد، به طوری که شناسایی کاربران و نیازهای اطلاعاتی آنان در اولویت قرار گیرد (۵). این امر بدان معناست که دیدگاه کنونی کتابداران درباره فهرست و فهرستنویسی باید در قالب نسبتاً وسیعی تغییر کند.

آر.دی.ای. نتیجه تلاشی است که سالیان متمادی به منظور ساده کردن، واضح کردن، و به‌روز کردن قواعد فهرستنویسی انگلوامریکن ۲ انجام می‌شود. فهرستنویسی کار ساده‌ای نیست و آر.دی.ای. نیز نمی‌تواند باعث سادگی آن شود. اما چنانچه به‌صورت عادلانه بخواهیم آن را مورد بررسی قرار دهیم: به انجام فهرستنویسی کمک خوبی می‌کند، هرچند از برخی جهات نقص‌هایی نیز دارد. بخشی از این نقاط ضعف شاید از این امر نشأت می‌گیرد که آر.دی.ای. ادعا کرده است همه منابع را تحت پوشش قرار می‌دهد. شاید در جهانی که در آن منابع کتابخانه‌ای صرفاً

شامل مجموعه‌ای از کتاب‌ها باشد، استفاده از قواعد آر.دی.ای. برای مدیریت کفایت کند؛ اما در دنیایی که تعداد انواع منابع از نظر حجم، پیچیدگی، و کمیت بسیار زیاد است، سطح فهرستنویسی موردنیاز فراتر از آن چیزی است که بتوان قواعد مربوط به آنها را به‌طور کامل در قالب هرگونه استاندارد ی گنجانند (۸).

آر.دی.ای. استاندارد دلپذیری است، اما هنوز به مرحله تکامل نرسیده است. آر.دی.ای. نسبت به انگلوامریکن ۲ دارای افق دید بالاتری است، زیرا برخی مواردی را در خود گنجانده است که در انگلوامریکن ۲ از آنها غفلت شده بود. آر.دی.ای. قواعد فهرستنویسی را توسعه داده است و به‌عنوان یک استاندارد محتوایی امکان استفاده از مدل‌های اف.آر.بی.آر.، اف.آر.ای.دی.، و طرحواره‌های ابرداده‌ای را ترغیب می‌کند (۱۶). این استاندارد باعث یکپارچگی بیشتر در فهرستنویسی می‌شود و مشکلات کنونی موجود در انگلوامریکن ۲ را برطرف می‌کند. آر.دی.ای.، بعد از پیاده‌سازی، تأثیر زیادی بر جریان کاری فهرستنویسی خواهد گذاشت (۶). با ظهور و پیاده‌سازی آر.دی.ای. مسئله آموزش فهرستنویسی نوین برای کتابداران نیز مطرح می‌شود. با این تفاوت که به نظر می‌رسد مسئله آموزش در آر.دی.ای. آسان‌تر خواهد بود، زیرا قواعد موجود در آن ساده‌تر، مستقیم‌تر، و نوین‌تر می‌باشند (۹).

به نظر می‌رسد درباره نواحی زیر باید اقدام به آموزش شود:

- فراگیری مفاهیم اف.آر.بی.آر. و اف.آر.

bibliographic-future/rda/. [6 May 2009].

4. Bowen, J.; Attig, J. "RDA: Resource Description and Access (a new cataloging standard for a digital future)". 3 March 2007. [on-line]. Available: http://www.musiclibraryassoc.org/BCC/Presentations/RDA_MLA_2007.pdf. [6 May 2009].

5. Coyle, K.; Hillmann, D. "Resource Description and Access (RDA): Cataloging rules for the 20th century". *D-Lib Magazine*, Vol. 13, No. 1/2 (2007).

6. Dyas-Orreia, S. "Going with the flow: new realities in technical services and serials management: pre-conference". *Serials Review*, No. 33 (2007): 257-276.

7. Intner, S.S. "RDA: Progress or problem?". *Technicalities*, Vol. 28, No. 4 (2008).

8. Ibid. "Taking a look at the draft RDA". *Technicalities*, Vol. 29, No. 2 (2009).

9. Kiorgaard, D.; Kartus, E. "A rose by any other name?: From AACR2 to Resource Description and Access". [on-line]. Available: http://www.valaconf.org.au/vala2006/papers2006/83_Kartus_Final.pdf. [6 May 2009].

10. Miksa, S.D. "Resource Description and Access (RDA) and new research potentials". *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*, (June, July 2009). [on-line].

ای.دی.،

- فراگیری واژگان آر.دی.ای.،
- فراگیری دستورالعمل‌های جدید آر.دی.ای.، و
- فراگیری نحوه نوبری در آر.دی.ای. (۱۳).

چنانچه مدیران کتابخانه‌ها و سرپرستان بخش فهرست‌نویسی در ایران خواهان همراهی با موج شکل‌گرفته در حیطه فهرست‌نویسی نوین باشند باید بسترهای تغییر در روند کاری فهرست‌نویسی را ایجاد کنند و مقدمات فراگیری و آموزش در حیطه‌های فوق را برای کتابداران فراهم کنند.

منابع

۱. فتاحی، رحمت‌الله. «از آرمان‌ها تا واقعیت: تحلیلی از مهم‌ترین چالش‌ها و رویکردهای سازماندهی اطلاعات در عصر حاضر». *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، دوره چهارم، ۴ (زمستان ۱۳۸۶): ۲۶-۵.

2. Adamich, T. "RDa (Resource Description and Access): The new way to say AACR2". *Knowledge Quest*, Vol. 36, No.4 (2008) 4 - 69. [on-line]. Available: http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/aasl/aaslpubsandjournals/knowledgequest/kqwebarchives/v36/363/KQW36_3Adamich.pdf. [6 May 2009].

3. Bibliographic Control Workshop Group, Library of Congress. "Testing resource description and access". 2009. [on-line]. Available: www.loc.gov/

constituencyreview/. [6 May 2009].

15. Tennant, R. "Digital libraries: Will RDA be DOA?". *Library Journal*, No. 15 (2007): 25.

16. Tillett, B.B. "Resource description and access: a cataloging code for the future (and related IFLA initiatives: FRBR, FRAD, IME ICC)". 9 July 2007. [on-line]. Available: <http://www.collectionscanada.gc.ca/jsc/docs/btargentina-20071128.pdf>. [6 May 2009].

17. Weihs, J. "The case for a paper edition of RDA: Resource Description and Access". *Technicalities*, Vol. 27, No. 5 (2007).

18. "What is RDA?: Resource Description and Access". [on-line]. Available: <http://www.nwcentral.org/files/RDA.pdf>. [6 May 2009].

Available: http://www.asis.org/Bulletin/Jun-09/JunJul09_Miksa.html. [6 May 2009].

11. Needleman, M. "The Resource Description and Access". *Serials Review*, No. 34 (2008): 233 - 234.

12. Oliver, C. "Changing to RDA". *Feliciter*, Vol. 53, No. 7 (2007): 250-253. [on-line]. Available: www.collectionscanada.gc.ca/jsc/docs/feliciter/vol53no7p250-253.pdf. [6 May 2009].

13. Ibid. "RDA: Resource Description and Access". June 2008. [on-line]. Available: http://www.caslisottawa.on.ca/docs/rda_2008-06-18.pdf. [6 May 2009].

14. RDA (Resource Description and Access) Full Draft. [on-line]. Available: <http://www.rdaonline.org/>

تاریخ تأیید: ۱۳۸۸/۶/۱۷

